

DIKASTÉRIUM PRE LAIKOV, RODINU A ŽIVOT

SVÄTOŠŤ V RODINÁCH SVETA

SVÄTOŠŤ
V RODINÁCH
SVETA

DIKASTÉRIUM PRE LAIKOV,
RODINU A ŽIVOT

SVÄTOŠŤ V RODINÁCH SVETA

© Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica
© Dicastero per la Comunicazione – Libreria Editrice Vaticana

Z anglického zdroja *HOLINESS IN FAMILIES AROUND THE WORLD*

Vydal: © *Zachej.sk* v spolupráci
s *Radou Konferencie biskupov Slovenska pre rodinu*
a s finančnou podporou *Opus Dei*.

Preklad: © Martin Matis

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: Zuzana Hašková

Citácie sú uvedené podľa:

Biblia – Starý a Nový zákon, katolícky preklad, SSV, 2016

Katechizmus Katolíckej cirkvi, SSV, 2017

ISBN 978-80-8211-519-5

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať v žiadnej podobe ani žiadnym spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami ani iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

**„Byť svätý
nie je výsadou
niekoľkých,
ale povolanie
pre všetkých.“**

Pápež František

Ruku na srdce: téma svätosti nás niekedy privádza do veľkých rozpakov. Vieme si ju azda spojiť so zaprášenými sochami na oltári, výnimočnými postavami minulosti, mníchmi vychovanými v prostredí kláštora – ale svätosť v manželstve? V rodine? Uprostred dennodenných svetských povinností, zlyhaní v láske k manželovi či manželke, vo výchove detí?

Rozprávať a uvažovať o svätosti nie je pritom idylickým snením pre vyvolených, rojčením o nedosiahnuteľnej méte, ale „povinnou výbavou“ každého kresťana. „*Kresťan nemôže premýšľať o svojom poslaní bez toho, aby ho poňal ako cestu k svätosti,*“ píše pápež František (*Gaudete et exultate*, 19). Nejde teda o ponuku pre výnimočných, ale vstupenku do spoločenstva s Bohom pre každého. Niet alternatívnej cesty: do neba nič nečisté nepríde (porov. Zjv 21, 27).

Cesta kresťana je preto cestou očisťovania – jeho túžob, motivácií, postojov –, očisťovania jeho lásky, aby dozrela do svojej plnosti. Čo sa nestihne očistiť tu na zemi, v čase „prechodu“ do spoločenstva s Bohom očistí milosrdný plameň Kristovej lásky – oheň, ktorý ako suchú slamu spáli všetko poškrvnené, nezdravé a falošné (porov. *Spe salvi*, 46-47).

Svätosť však treba chápať nie ako niečo, čo robíme, ale ako niečo, čo prijímame, hovorí Mary Healy. Spočíva v schopnosti byť receptívnymi, prijímajúcimi, v schopnosti vystaviť sa pôsobeniu Kristovho Ducha. Miera svätosti je daná tým, koľko z Krista je v našom živote (porov. GE, 21).

Ak najsladšie čerešne sú na vrchole stromu, akú zásluhu majú na svojej sladkosti? Mieru ich sladkosti určuje miera, v akej bolo ovocie vystavené slnku. Podobne miera svätosti je daná mierou, v akej sa vystavíme Kristovi a jeho Duchu; je

daná tým, nakoľko dovoľíme Kristovi premieňať nás zvnútra – naše gestá, postoje, slabosti. Svätosť nezávisí v prvom rade od nášho úsilia, ale od pôsobenia a vzŕňania sa Krista v nás. Cesta kresťana je preto každodenným a postupným pripodobňovaním sa kresťana Kristovi, ako nás učí svätý Ján Zlatoústý: „Si kresťanom, aby si napodobnil Krista.“

Cieľom našej cesty je teda svätosť. Otázka však znie, ako tento princíp aplikovať v manželstve? V živote rodiny? V každodenných svetských povinnostiach? V našej vlastnej spiritualite? Zväčša sú to modely svätosti z iných životných stavov, ktoré inšpirujú našu skúsenosť, ale napriek všetkej sile, ktorá z nich vychádza, nekorešpondujú s naším stavom.

Niet preto divu, že prahne po príkladoch svätých manželov. Chceme poznať, ako sa v ich bežnom živote prejavovala sviatostná prítomnosť Krista. Túžime čítať ich listy, vidieť ich pohľady, gestá, počuť, ako sa rozprávajú či modlia, zahliadnuť výjav z ich večera uprostred týždňa, sledovať, ako vychovávajú deti a bojujú s vlastnými slabosťami.

V ôsmich osobitých príbehoch, ktoré Dikastérium pre laikov, rodinu a život predložilo svetu počas 10. Svetového stretnutia rodín v Ríme v júni 2022, sa nám pred očami postupne vynárajú drobné úlomky manželskej a rodinnej spirituality. Cez ne možno nazrieť do kuchyne i obývačky ôsmich rodín a vidieť, ako celkom prakticky žili svoje manželské a rodičovské povolanie v najrôznejších oblastiach. Nič nám nevnučujú, nič nediktujú, iba zjavujú. Spôsob, ako tieto rodiny vteľovali evanjelium do každodenného života, ako súčasne prijímali jeho náročné výzvy a s akou láskou objímali kríž, môže byť pre nás živým evanjeliom a inšpiráciou pre jeho žitie, pre žitie lásky, ku ktorej evanjelium pozerá.

„Svätosť nie je nič iné než naplno žitá láska,“ povedal Benedikt XVI. Títo manželia sa nestali svätými pre dielo, ktoré urobili, vytvorili, vykonali, ale pre lásku, ktorú žili naplno vo

svojom stave. Oni svoj život porovnávali so životom Krista, preto môže byť veľmi vhodné porovnávať náš život s ich životom, aby sme sa tak viac priblížili ku Kristovi a stali sa mu viac podobní.

Každý z nás žije v inom kontexte, má inú štartovaciu čiaru, iné pozadie a okolnosti. Neexistuje jedna cesta. Príbehy v tejto knihe, ktoré nás pozývajú klásť si otázky a zdieľať sa o nich s druhými, môžu slúžiť ako dobrá pomôcka pre vyskladanie vlastnej – originálnej a spoločnej cesty posväcovania, ktorá bude príbehu a okolnostiam každej rodiny šitá na mieru.

V mene Rady KBS pre rodinu ďakujeme všetkým, ktorí sa podieľali na vydaní tejto pastoračnej príručky a na jej finančnej podpore. Nech v nás rastie túžba po svätosti.

Richard a Mária Kucharčík

Svätosť v rodinách po celom svete ... najkrajšia tvár Cirkvi (GE,¹ 9)

Pred niekoľkými rokmi, kým som s manželom pripravovala workshop o svätých manželoch v najnovších dejinách Cirkvi, uvedomila som si, že na svete je toľko rodín, ktoré sa vydali na cestu svätosti! Manželské páry a „rodiny od vedľajších dverí“ (porov. GE), ktoré zanechali svedectvo, ako žiť každý deň s radosťou, naplnení *kresťanskou milosťou*. Pre niektoré z týchto párov a rodín sa začal proces blahorečenia: Boží služobníci, ctihodní, blahoslavení a manželský pár, ktorý je svätý práve vďaka ich cnostnému manželstvu, Louis a Zélie Martinovci, rodičia svätej Terézie z Lisieux. V skutočnosti, pripomína pápež František, „sú mnohé sväte manželské páry, v ktorých každý bol Kristovým nástrojom na posvätenie svojho manželského partnera“ (GE, 141). A predsa sme o väčšine z nich nikdy nepočuli, o talianskych, španielskych, juhoamerických, afrických a ázijských pároch, pároch zo všetkých častí sveta, ktoré dokázali postaviť Boha do stredu svojich rodín.

Keď sa pozrieme na zoznam práve prebiehajúcich procesov, naozaj vidíme, že volanie k svätosti je spôsob, akým sa Kristus zjavuje v povolani každeho človeka, tak u jednotlivých pokrstených, ako aj v ich životnom stave, akým je manželstvo. My, manželia, sme akiste povolani, aby sme spolu kráčali cestou svätosti: nielen ako dve odlišné osoby, ale aj ako pár v jedinej sviatosti manželstva. Ak totiž Duch Svätý v sviatosti krstu

¹ *Gaudete et exsultate* – apoštolská exhortácia pápeža Františka o povolani k svätosti v súčasnom svete (pozn. prekl.).

zostupuje na každého z nás, aby ho urobil Božím dieťaťom, v sviatosti manželstva zostupuje na „milujúci vzťah“ manželov, aby pretvoril ich schopnosť milovať až natolko, že ich urobí svätými spoločne!

Preto v Roku rodiny *Amoris laetitia*² pripravilo Dikastérium pre laikov, rodinu a život túto príručku o „svätosti v rodinách po celom svete“, aby všetkým, ktorí slúžia v rodine, poskytla návod, ako odhaliť krásu ich povolania do manželstva a rodiny, ktoré je cestou k svätosti.

Uvedomujeme si, že v poslednom čase sa v Cirkvi popri manželských pároch objavujú v Božom ľude ďalšie „kategórie“ svätých: deti, mladí snúbenci, hrdinské matky, ktoré položili život za svoje deti. V našej príručke sme sa však zamerali len na manželské páry, aby sme zdôraznili práve „posväcujúci“ význam sviatosti manželstva. Uvidí sa, či snáď v blízkej budúcnosti nevydáme i ďalšiu príručku s postavami detí a mladých svätcov našej doby!

Myslíme teda, že čítanie exhortácie *Amoris laetitia* vo svetle výzvy o povolani k svätosti, ako je vyjadrená v exhortácii *Gaudete et exsultate*, by mohlo aspoň čiastočne poslúžiť pri naplňovaní cieľa, s ktorým sa koná Svetové stretnutie rodín 2022: pretože ak sa dáme povzbudiť, aby sme obe apoštolské exhortácie spoznali vo vzájomných súvislostiach, môžu nám pomôcť opäť objaviť, akou vzácnou hodnotou je spoločný život v rodine, ukazujúc, ako sa zdanlivo „obyčajný“ rodinný život môže stať životom v Duchu, životom v Bohu.

Taký je aj pravý význam slovného spojenia „spiritualita rodiny“. „Spiritualita rodinnej lásky,“ píše sa v *Amoris laetitia*, „sa skladá z tisícov reálnych a konkrétnych gest. V tejto rôznosti darov a stretnutí, prostredníctvom ktorých dozrieva *spoločenstvo*, má

² Názov roka, ako aj posynodálnej apoštolskej exhortácie Svätého Otca Františka (pozn. prekl.).

Boh svoj vlastný príbytok“ (AL,³ 315). „Dobre prežívané rodinné spoločenstvo je opravdivou cestou posväcovania v bežnom živote a cestou mystického rastu“ (AL, 316).

PREČO TIETO RODINY?

V texte, ktorý nasleduje, sme zhromaždili prípady ôsmich manželských párov, ktorých proces blahorečenia a svätorečenia sa možno tak rýchlo neskončí, no už teraz nám dovoľujú privoňať k „ovzdušiu svätosti“. Ide všetko o „normálne“ rodiny, ktoré však dokázali rozpoznať Krista vo svojich každodenných vzťahoch a udržať svoj pohľad upretý na Boha, takže čo v ich každodennosti bolo „obyčajné“, mohol on urobiť „neobyčajným“ (GE, 17).

Niektoré z týchto párov žili v minulom storočí, iné ešte skôr, ale keď čítame stránky ich denníkov a svedectvá ľudí, ktorí sa s nimi stretli, uvedomujeme si, že každá z ich rodín by mohla byť našou vlastnou. Majú ako my rovnaké problémy v láske, nedorozumenia, ťažkosti súvisiace s prácou, výchovou detí a výzvami od spoločnosti – prítomnými v každej dobe –, ktorá nie je naklonená prijímať kresťanské rozhodnutia. Mohli sme vyberať z veľkého počtu manželských párov, pri ktorých prebieha proces blahorečenia, preto sme radšej pripravili krátku, ľahko dostupnú brožúru, ktorá si nenárokuje byť úplná ani vyčerpávajúca, ale chcela by upozorniť na podobnosť týchto rodín s takzvanými rodinami dneška. Prostredníctvom anekdot, spomienok a svedectiev ukáže, že svätosť, ku ktorej sme všetci povolani, sa skutočne dá žiť!

A čo viac, zistíme, že nástroje, ktoré nám Pán dáva k dispozícii, sú v konečnom dôsledku vždy tie isté: modlitba, sviatosti, poznávanie Boha, odovzdanosť, skutky lásky a služba druhým.

³ *Amoris laetitia* (pozn. prekl.).

Našou túžbou je každého podnietiť, aby podľa príkladu týchto párov hľadal neopakovateľnú a jedinou cestu svätosti, ktorú si Pán želá dať jeho rodine, pričom nám pripomína, že „miera našej svätosti“ nezávisí od našej veľkosti, ale skôr „od výšky, ktorú v nás dosahuje Kristus“ (GE, 21).

Medzi *dobrým manželstvom* a *svätým manželstvom* je totiž zásadný rozdiel: v dobrom manželstve sa manželia snažia milovať jeden druhého, kým vo svätom manželstve vkladajú svoje úsilie do Božích rúk, a tak ich gestá presahujú, čo sú schopní urobiť sami, a zjavujú, čo dokáže *urobiť Boh*. S takýmto povedomím môžeme dať bokom všetku starosť o zložité rodinné situácie, ktoré dnes zažívame a ktoré, ako sa zdá, znemožňujú náš život v Bohu: veď napokon manželské páry všetkých čias sa nestretávali so žiadnymi inými ťažkosťami. Pravda je, že naše srdcia sú smädné po Božej láske rovnako, ako boli u manželov Alvira v Španielsku, manželov Beltrame Quattrocchi v Taliansku alebo manželov Rugamba v Rwande. Podľa svätého Pavla však záleží na tom, aby sme sa v každej situácii, v akej sa ocitneme, správali, ako je hodné povolania, ktoré sme dostali (porov. Ef 4, 1). Zmienené rodiny tak dokázali robiť a vydali svedectvo, že aj uprostred chudoby, chorôb a ťažkostí každého druhu môže človek rásť v čnosti a milosti.

Je úžasné vedieť, že Boh, o ktorom Izaiáš hlása: „Ty si nazaj skrytý Boh, Boh Izraela, spasiteľ!“ (45, 15), sa „skrýva“ v našich domovoch. A práve tam ho aj hľadáme: nielen preto, že rodina je prvým miestom, kde môže naša svätosť nadobúdať svoju tvár, ale aj preto, že svätí manželia, tí, ktorí okolo seba šíria Božiu lásku, prichádzajú a odchádzajú cez vchodové dvere svojich domovov.

Čo by sme teda mohli spraviť lepšie ako zveriť tento pastoračný nástroj najsvätejšej Márii a svätému Jozefovi, ktorých svätosť bola síce krásna a dokonalá, ale stále boli mužom a ženou, manželmi a rodičmi. Aj oni podobne ako my znášali útrapy

a mali starosti, a napriek tomu, ako hovorí pápež František, vedeli sa nechať prekvapiť Bohom a vítať život nie ako neočakávanú udalosť, proti ktorej sa musia brániť, ale ako mystérium, ktoré skrýva tajomstvo skutočnej radosti.

Gabriella Gambino

podsekretárka Dikastéria pre laikov, rodinu a život

OSNOVA KAPITOLY

- Životopisné poznámky.
- Každodenný život s niekoľkými podnetmi na zamyslenie.
- Nástroje „svätosti“ s niekoľkými podnetmi na zamyslenie.

KOMU JE PRÍRUČKA URČENÁ?

- Manželom a rodinám, ktoré chcú prehĺbiť svoje chápanie toho, ako žiť evanjelium naplno.
- Spoločenstvám, ktoré túžia prijať veľké tajomstvo manželstva ako cestu k svätosti.

POUŽITIE

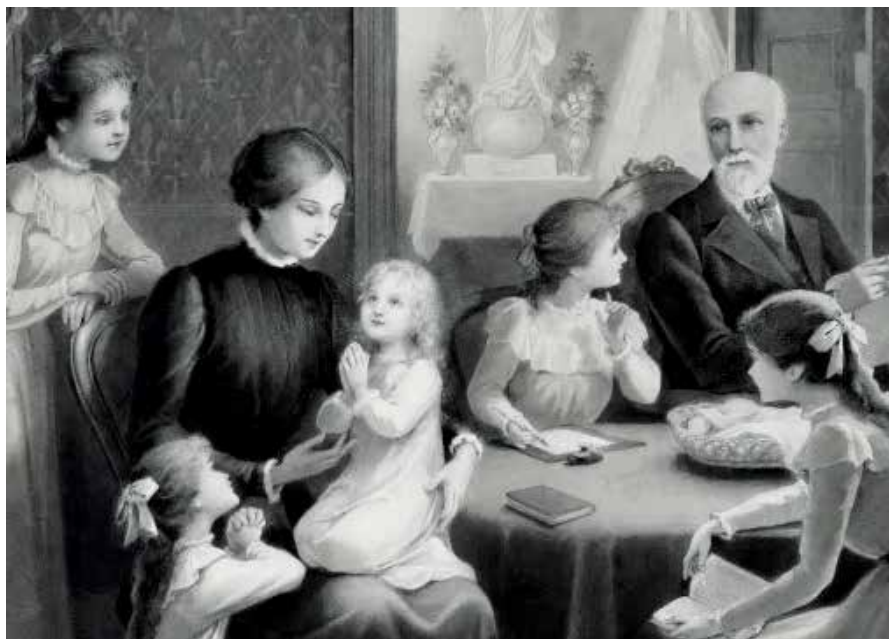
- Pre formáciu manželského páru alebo v spoločenstve s ďalšími rodinami.
- Ako pastoračná príručka pre formáciu vo farnostiach a diecézach.

Spoločne do neba

Svätí
Louis Martin
a Zélie Guérinová

Rodičia svätej Terézie z Lisieux

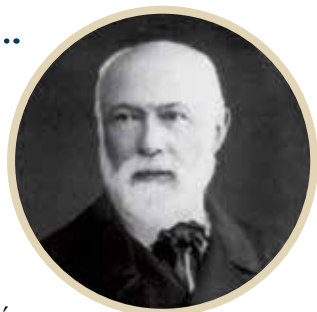

BOH SA DÁVA VIDIEŤ

Rodina Martinová prináša rodinám po celom svete záblesk nádeje aj uprostred veľkých ťažkostí. Svoj každodenný život žili a prácu vykonávali s dôverou ako tí, ktorí sa vedú odovzdať Bohu; manželstvo vnímali ako „výstup do neba vo dvojici“ a rodinný záväzok ako dar od Boha.

LOUIS MARTIN (1823 – 1894)

Louis sa narodil vo francúzskom Bordeaux v roku 1823 a vo veku 22 rokov sa presťahoval s rodinou do Alençonu, kde začal študovať. Odmietol vojenskú kariéru, čo jeho rodina prijala s poľutovaním, a dal prednosť práci hodinára, ktorá ho priťahovala už od detstva. Jeho učňovské roky, najskôr v Rennes a potom v Štrasburgu, boli rozhodujúce, lebo počas nich sa v jeho srdci rodila túžba zasvätiť sa Bohu. Ťažkosti s latinčinou ho však prinútili vzdať sa svojho zámeru, takže po tom, čo sa v roku 1850 vrátil do Alençonu, otvoril si obchod s hodinkami a klenotmi.

MARIE-AZÉLIE GUÉRIN (1831 – 1877)

Marie-Azélie (Zélie) sa narodila 23. decembra 1831 v Gandelaine vo Francúzsku. Výchova, ktorú získala od svojich rodičov, ľudí neochvejnej viery, no zároveň tvrdých, ráznych a náročných, navždy stvárnila jej osobnosť, aby bola preduchovnenou a prísnou. Po skončení štúdia sa cítila povolaná do rehoľného života, no pre zlý zdravotný stav ju neprijali do kláštora.

Neklesnúc na duchu Zélie spolu so svojou sestrou sa venovala vyšívaniu, ktorému sa naučila na „čipkárskej škole“, a najmä výrobe čipky známej ako alençonská čipka. Už ako 22-ročná si zriadila prvú vyšívaciu dielňu, ktorá sa v krátkom čase vďaka podpore niekoľkých parížskych výrobcov rozšírila na skutočný podnik.

⁴ Porov. Dominique Menvielle, *La famille Martin en cordée vers le ciel*, Éd. Emmanuel, Paríž 2020, s. 17 – 45.

Snúbenci, manželia a rodičia

21

V apríli 1858 sa Zélie na moste Saint-Léonard stretla s mladým mužom, ktorý ju zaujal svojím príjemným vzhľadom, výrazom tváre a vystupovaním. Nebol to nik iný ako Louis Martin, majiteľ hodinárskej dielne. „Na prvý pohľad“ sa do seba zamilovali a už po troch mesiacoch zasnúbenia sa rozhodli vziať.

Narodilo sa im deväť detí, z ktorých štyri zomreli v útlom veku; zvyšných päť dievčat, ako by povedal Louis, dostalo od Pána dar, že si ich vyvolil za svoje nevesty. Spomedzi piatich rehoľníčok dosiahla Terézia svätosť (svätá Terézia z Lisieux) a Léonie, ktorá tak veľmi znepokojovala rodičov pre svoju ťažkú povahu a isté problémy v správaní, je dnes „Božou služobníčkou“.

Práca

Pri tom, ako sa rodičia usilovali zladíť svoju prácu s výchovou detí a množstvom úloh, ktoré so sebou prináša veľká rodina, obaja zažívali radosti i starosti, ako aj ťažkosti.

Neskôr Louis zatvoril svoj obchod s hodinami a pomáhal svojej manželke, ktorej dielňa bola veľmi úspešná.

Zármutok rodičov a ovdovenie otca

Prišli aj chvíle také ťažké, akou bola strata štyroch detí a Zéliina choroba, ktorá viedla k jej predčasnej smrti vo veku 46 rokov. Z Louisa sa stal vdovec so štyrmi dcérami, ktoré boli ešte v detskom veku (najmladšia Terézia mala len päť rokov). S ohľadom na želanie Zélie sa presťahoval do Lisieux, i keď odísť z Alençonu znamenalo vzdať sa čípkárskej dielne, opustiť priateľstvá a prostredie, na ktoré bol naviazaný. V Lisieux sa však dievčatá tešili spoločnosti svojich sesterníc a tety a strýka